

NJFF Opplands og NJFF Hedmarks innspill til arbeidet med tiltaksplan for villrein i Rondane

Overordnede forventninger:

Kvalitetsnormen tydeliggjør etter vårt syn på en god måte hva som er utfordringsbildet for villreinen i Rondane. Villreinen er nå delt i tre delbestander med svært liten utveksling mellom disse, og status er ikke godkjent. Det er derfor nødvendig med drastiske tiltak og endret forvaltningspraksis.

For å løse utfordringene, og lykkes med å friskmelde villreinen etter kvalitetsnormens målekriterier, er vi avhengig av at offentlige myndigheter sørger for en helhetlig arealforvaltning og besøksforvaltning, og utviser politisk vilje til å styre mot felles mål. I hovedtrekk må følgende forvaltningsaktører samarbeide for å sikre dette:

- 1) Miljødirektoratet og Statsforvalters arbeid med forskrift kvalitetsnorm for villrein, Stortingsmelding og tiltaksplaner
- 2) Nasjonalparkstyrets forvaltning etter verneforskrift
- 3) Innlandet fylkeskommunes oppfølging av Regional plan for Rondane og Sølnekletten med handlingsprogram
- 4) Kommunens tradisjonelle forvaltning etter plan- og bygningslov
- 5) Fjellstyrenes og Statskogs forvaltning etter fjelloven

I Rondane er store arealer underlagt vern etter naturmangfoldloven. Samtidig ligger betydelige arealer både i fjellet og ikke minst randsonene til kommunene etter plan- og bygningsloven. Tradisjonelt har det, etter vår oppfatning, vært en stor og uheldig avstand mellom den statlige miljøforvaltninga og den lokale forvaltninga utøvd av kommunene. Denne avstanden underbygges også nå av et ordføreropprop mot prosessen som er i gang med Stortingsmelding for villrein og tiltaksplaner etter kvalitetsnormen. Dette er uheldig, og noe en må ta på alvor. Kommunene føler seg ikke involvert. For villreinens framtid er det helt avgjørende at en nå lykkes med å bygge ned denne avstanden og få en bred forankring for de tiltak som må til. Stortinget må legge til rette for at offentlige myndigheter løfter blikket og møter hverandre i felles forvaltningsansvar og samarbeid.

Vår forventning til pågående arbeid med Stortingsmelding villrein er at denne tydelig avklarer roller og ansvar for videre oppfølging. Det er spørsmål her om videre arbeid bør ledes av Miljødirektoratet og Statsforvalter, som nå, eller om Stortinget bør legge hovedansvaret til fylkeskommunene etter plan- og bygningsloven. Da ved at det framkommer pålegg om revisjon av de vedtatte regionale villreinplanene, med mulige endringer i lovverk slik at nye retningslinjer i planene blir juridisk bindende. Videre at det pålegges at tiltak innarbeides i handlingsplanene til de regionale planene med årlig rullering og fortløpende evaluering. Uavhengig av hvilken av disse to retningene en velger er det viktig at det for hvert villreinområde arrangeres et årlig møtepunkt mellom sektormyndigheter, brukerinteresser, forskning og frivillighet. Bred forankring og involvering er helt nødvendig for å unngå unødvendige konflikter. Det er også etter vårt syn svært viktig at det avsettes nødvendige midler og ressurser, selvsagt til tiltaksgjennomføring, men også til nødvendig prosessledelse for å lykkes med å sikre villreinens framtid.

Konkret tiltaksgjennomføring i Rondane:

NJFF Oppland og NJFF Hedmark har skjønnet det slik at det nå er en innledende innspillsfase og at det vil bli muligheter til å gi innspill til tiltaksplanen ved senere anledninger. Vi vil følge arbeidet videre med mål om å bidra konstruktivt og godt.

- Området Mysusæter – Spranget – Rondvassbu – Peer Gynt hytta i Sel kommune er et område med store utfordringer. Vi viser her til innspill sendt inn av Sel JFF og Sel Fjellstyre med mange detaljerte tiltak som bør vurderes (parkering, flytting av stier, tilrettelegging utenfor villreinområdet mm).
- Åpningstider, og stopp- og parkeringsforbud på vegene inn og gjennom Rondane, må vurderes for å begrense turisttrafikken. Vurderingen bør tas for alle veger. I Rondane Nord har trafikkøkningen på Grimsdalsvegen, fra en seterveg mot noe nær en nasjonal turistveg, medført at det viktige villreintrekket her nesten har opphørt. Begrense allmennhetens adgang ved ikke å åpne vegen før 15. juni vil være et godt tiltak her. Andre eksempler er utvidelse i stopp- og parkeringsforbudet langs FV 27 over Venabygdsfjellet, og for åpning av Friisvegen over Ringebufjellet, hvor 15. juni også kan være hensiktsmessig vårdato. NJFF Oppland og NJFF Hedmark har forståelse for at seter-eiere og bruksberettigede unntas fra en slik datobestemmelse.
- I dialog med DNT ta en grundig vurdering av omfanget av merkede stier i hele Rondane. I Rondane nord er det helt nødvendig å restaurere reinstrekk på vestsiden og østsiden av Rondanemassivet, slik at de to delstammene i Rondane nord kan trekke fritt mellom områdene. For å få til dette er endring i omfang av ferdsel langs turstiene nødvendig.
- Tida etter påsken og inn mot kalving er en sårbar tid for villreinen. I dialog bør det derfor flere steder vurderes å stenge hytter, løyper og veier i høyfjellet fra påske og fram mot 15. juni. Dette vil med høy sannsynlighet redusere ferdsel og forstyrrelser betraktelig.
- Attraksjoner i villreinområdet bør ikke markedsføres. Forvaltninga må heller sette inn ressurser på å tilrettelegge og markedsføre attraksjoner utenfor villreinområdet gjennom en tydelig besøksstrategi. I dag utarbeides besøksstrategi kun for verneområdene. Her må en se hele Rondane i en større sammenheng der besøksstrategien innarbeides også i fylkeskommunal og kommunale styringsverktøy. I årlige tilskudd som destinasjonsselskapene får fra Innlandet fylkeskommune må villreinhensynet settes som førende premiss for tildelt tilskudd. Eksempel her flyvraket på Øverlihøgda som i dag aktivt markedsføres som attraksjon og medfører store forstyrrelser på villrein. Videre gjelder det samme for arrangementer og aktiviteter om det er Rondane ultraløp, turorientering, stolpejakt eller lignende.
- Hytteutbygging i villreinens randsoner medfører økt trafikk og forstyrrelser inn i villreinområdet. Biltrafikk, sykkel, fotturer og skiturer. Problemstillingen gjelder fra flere kanter av villreinområdet, ikke bare i Gudbrandsdalen, men også Ringsaker, Vang, Løten og Åmot kommuner i Rondane sør. Ved revisjon av regional plan for Rondane og Sørinkletten må denne problemstillingen få en dypere erkjennelse ved at kommunene forplikter seg, og at videre hytteutbygging inn mot villreinområdet ikke tillates.

- Dersom det er områder der utførelse av reinsjakta fører til at viktige villreintrekk mellom funksjonsområder blir påvirket kan det være aktuelt å opprette hensiktsmessige jaktforbudsoner i deler- eller i hele jaktperioden. Dette må skje i dialog med jaktrettshaver.

For styrene i NJFF Oppland og NJFF Hedmark

Ole Mattis Lien, Regionsekretær NJFF Hedmark

Tore Grønlien, Regionsekretær NJFF Oppland